

Våra ekonomiska villkor

Ledaren - sidan 2

Sök forskningsbidrag!

Forskning - sidan 10

”Voffor gör di på detta viset?”

Debatt - sidan 3

MANUS

NR 1
MARS
2013

SVERIGES LÄROMEDELSFÖRFATTARES FÖRBUNDS TIDSKRIFT

Hovrätten fällde Student Bay

FOTO: ANDERS ODELDAHL

Den 9 november 2012 hölls huvudförhandling i Svea hovrätt (ovan) på Riddarholmen i Stockholm, och den 19 december 2012 kom hovrättens dom mot The Student Bay.

Den 19 december 2012 kom hovrättens dom mot The Student Bay. Det har varit en lång resa, närmare bestämt fyra år för SLFF och de medlemmar vars verk fanns olagligt tillgängliga på The Student Bays webbplats.

Polisanmäldes

Resan påbörjades den 17 december 2008 då vår ordförande Jöran Enqvist lämnade in polisanmälan mot aktörerna bakom webbplatsen The Student Bay. Anmälan var underbyggd efter

idogt arbete av vår förbundsjurist Annelie Lindmark som ägnat åtskilliga timmar åt att digitalt bevissäkra våra medlemmars verk.

The Student Bay hade sedan 2007 i kommersiellt syfte, utan läromedelsförfattarnas tillstånd, gjort upphovsmännens böcker elektroniskt tillgängliga för allmänheten på sin webbplats. De uppmanade och medverkade även till exemplarframställning av läroböcker och kurslitteratur genom sin nedladdningstjänst där studenter betalade genom att själva lägga

upp böcker som skannats in eller att de betalade genom SMS för att få tillgång till böckerna.

Läroböckerna och kurslitteraturen fanns tillgängliga som ikoner på fildelningssajten. Genom ett eller ett par klick kunde användaren ladda ned och få tillgång till all litteratur som önskades. Ungefär 300 böcker fanns tillgängliga för nedladdning på The Student Bay.

Anmälan var viktig av principiella skäl. Att tillgängliggöra författares texter på nätet utan upphovsmännens samtycke är olagligt och oacceptabelt. Det

leder till inkomstbortfall som i förlängningen innebär att allt färre läromedel skrivs. Risken är påtaglig att aktuell kurslitteratur kommer att saknas, framför allt i smala ämnesområden, där marknaden är särskilt känslig. Som huvudorganisation för Sveriges läromedelsförfattare är det självfallet vår uppgift att företräda och värna om medlemmarnas rättigheter.

Under våren 2009 fälldes aktörerna bakom The Pirate Bay. De fälldes för medhjälp till brott mot upphovsrättslagen och dömdes till ett års

Forts. på s. 5

§§ OCH %

Förbundets jurister besvarar dina frågor. E-posta till adm@slff.se.

Nya begrepp orsakar tolknings-svårigheter

Upphovsrättslagen är utformad för att reglera upphovsrätten och ta tillvara upphovsmännens intressen. Det svenska språket är ide- digen under utveckling och i och med att samhället och tekniken ständigt utvecklas genereras nya begrepp som inte sällan bidrar till missförstånd och tolknings- möjligheter. Något som inte gör sig passande i avtals- situationer.

Det är därför viktigt att man i avtal noggrant preciserar själva upplåtelsen och därmed lämnar så lite utrymme för tolkning som möjligt. Man ska dock inte vara rädd för att använda obeprövade begrepp, så länge alla parter är fullt medvetna om och införstådda med vad som omfattas av begreppet.

Digital och elektronisk är numera vanligt förekommande begrepp som flitigt används i avtal, tyvärr med olika innebörd. SLFF menar att dessa begrepp bör definieras samt regleras mer enhetligt, och på så sätt underlätta förståelsen för upplåtelsen eller överlåtelsen för båda parterna i avtals- situationen. Enligt Svenska Akademiens ordlista betyder digital: "som avser siffror" och bör rimligtvis avse streaming, online-baserat material m.m., jämfört med elektroniskt informations- bärande medier som cd, dvd m.m. Detta för att det oftast är här problematiken uppstår, beträffande vad de i avtalet använda begreppen de facto omfattar.

Meningen är visserligen att oklara avtal ska tolkas restriktivt och till upphovsmännens fördel, men man bör inte förlita sig enbart på detta faktum, utan ta för vana att alltid precisera upplåtelsen eller överlåtelsen så noggrant det går.

Forts. från s. 1

Dom: Hovrätten fällde Student Bay

fängelse samt skadestånd på 30 miljoner kr. Domen slog fast att The Pirate Bays verksamhet var olaglig och att de tilltalade bar ett ansvar för att ha slagit mynt av andras kreativa arbete.

Målet handlade visserligen om olaglig nedladdning av musik och film men var naturligtvis också viktigt för läromedels- och kurslitteraturförfattare. Sverige hade börjat få ett rykte som internationellt piratparadis men domen i The Pirate Bay-målet markerade en viktig kursändring. Till saken hörde också att det delvis var samma aktörer bakom The Pirate Bay som även stod bakom The Student Bay.

Åtalades

Den 27 maj 2009 stängdes The Student Bay. En delseger för upphovsmännen. SLFF fortsatte att bevaka polisanmälan och lämnade för sina medlemmars räkning in ett skadeståndsanspråk. Ett enskilt anspråk om drygt 100 000 kr, tämligen modest jämfört med det som yrkades i The Pirate Bay-målet.

Åklagaren Fredrik Ingblad väckte åtal och den 27 mars 2012 var det dags för huvudförhandling i Södertörns tingsrätt. Vår förbundsjurist hördes som vittne i rättegången och lämnade en utförlig redogörelse för hur hon bevissäkrat verken samt att de varit tillgängliggjorda för allmänheten på The Student Bays webbplats. Trots det väl underbyggda målet blev det en ogillande dom. En förlust för upphovsrätten, men framför allt en förlust för våra medlemmar. I synnerhet för de enskilda medlemmar vars verk olagligt utnyttjats genom fildelningssajten.

Dock var en nämndeman tydligt skiljaktig och anförde "att den tilltalade inte var trovärdig och måste ha förstått vad det hela handlade om". Nämndemannen ansåg att åklagaren styrkt att det var den tilltalade som var uppsåtlig gärningsman till brott mot upphovsrättslagen och borde därför ha dömts till villkorlig dom och samhällstjänst med alternativstraffet fängelse i två månader. Att en nämndeman så tydligt var av

FOTO: PRIVAT

Åklagaren Fredrik Ingblad väckte åtal och den 27 mars 2012 var det dags för huvudförhandling i Södertörns tingsrätt.

"Det är viktigt att våga och orka beivra upphovsrättsintrång. Det är för er medlemmar vi arbetar. Det är ni som gör skillnad!"

annan mening talade för att överklaga domen, vilket också åklagaren gjorde.

Dömdes

Den 9 november 2012 var det dags för huvudförhandling i Svea hovrätt. Åklagaren preciserade i sin sakframställning att den tilltalade hade startat, genom att designa, skapa och programmera webbsidan, och uppdaterat, genom att regelbundet kontrollera, förnya och sköta programmeringen av webbsidan och databasen, samt administrerat fildelningstjänsten, genom att betala för uppkoppling och serverutrymme, tillhandahållit betaltjänsten och organiserat penningflödet i verksamheten.

Strax före jul kom domen. Hovrätten fann, i likhet med tingsrätten, att det skett ett upphovsrättsligt förfogande, d.v.s. att verken var upphovsrättsligt skyddade och att upphovsmännen inte hade lämnat

sitt samtycke till att låta andra få nyttja verken i fildelningstjänsten. Men för att kunna dömas för brott krävs enligt upphovsrättslagen att det gjorts uppsåtligt eller av oaktsamhet.

Hovrätten kom, till skillnad från tingsrätten, fram till att den tilltalade tillgodogjort sig all vinst från fildelningstjänsten samt att allt tydde på att den tilltalade haft mer att göra med verksamheten än vad som erkänts. Kunskapen om syftet med webbplatsen, att fildela kurslitteratur, logotypen och kopplingen till The Pirate Bay som kunskapen om att webbplatsen var välbesökt och att användarna betalade för att få tillgång till kurslitteraturen var tillräckligt för hovrätten. Den tilltalade hade haft uppsåt till huvudbrotten.

Hovrätten ändrade härmed tingsrättens dom och dömde för medhjälp till brott mot upphovsrättslagen samt för medhjälp till försök till brott mot upphovsrättslagen. Hovrätten fann vidare att brottsligheten var av sådan art att en fängelsepåföljd var motiverad men att de allmänna förutsättningarna för villkorlig dom med samhällstjänst var uppfyllda. Det blev också ersättningsskyldighet till våra medlemmar om sammanlagt 42 000 kr och ränta.

Det är viktigt att våga och orka beivra upphovsrättsintrång. Även om domstolens kvarnar mal långsamt är det mödan värt. Det är för er medlemmar vi arbetar. Det är ni som gör skillnad!

Jenny Lundström
Förbundsdirektör

FOTO: JOHANNA SÄGNER

Fotnot: Motparten har överklagat hovrättens dom till Högsta domstolen. Det krävs först prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande.